

Saudaprosjektet

NVE går inn for oppgradering og utvidelse

NVEs innstilling vil gi en utbygging på totalt 2000 GWh hvorav 960 GWh er ny kraft. NVE har lagt vekt på at søknaden gjelder opprusting og utvidelse som gir et betydelig bidrag til kraftbalansen. NVE anbefaler at det gis ny konsesjon for eksisterende reguleringer i Sauda og at det gis tillatelse til overføring av Åbødalsvassdraget, Lingvang-/Tengesdalsvassdraget, Slettedalselvi og Maldalselva/Sagelva. Av hensyn til sterke miljø- og turistinteresser anbefaler vi at det ikke gis konsesjon for overføring av Langfossen og Saltåna, men at det gis tillatelse til resten av nordoverføringen som tar inn felt som drenerer mot Åkrafjorden. Etter NVEs syn kan ulemperne for miljø og friluftsliv reduseres til et akseptabelt nivå ved minstevannføringer og andre avbøtende tiltak. NVE mener prosjektet er tilstrekkelig utredet og godkjenner konsekvensutredningen.

Ny konsesjon

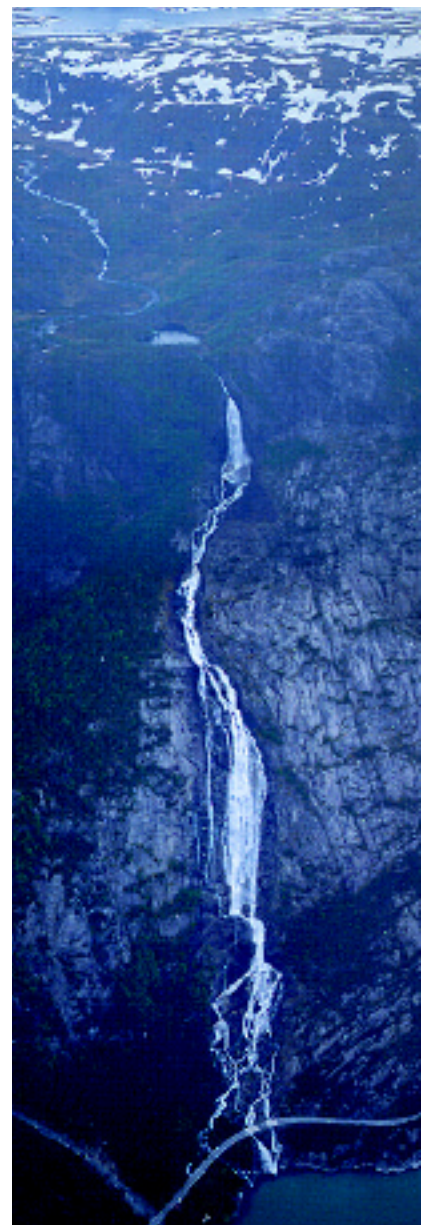
Søknaden gjelder opprusting og utvidelse av tidligere utbygging i Sauda og omfatter ny konsesjon for eksisterende reguleringer samt overføring av nye nedbørfelt og nybygging/ombygging av flere kraftstasjoner.

De omsøkte planene innebærer en bedre utnyttelse av allerede utbygde ressurser. Flere av de eksisterende kraftverkene har maskininstallasjoner med begrenset kapasitet og dermed lange brukstider. Av sikkerhetsmessige årsaker er det også gitt pålegg om utskifting av rørgater. Omsøkte nye kraftverksinstallasjoner innebærer en vesentlig økning av installert effekt, hele 400 MW som vil gi en bedre tilpasning til dagens kraftsystem. Flomtapene som i dag utgjør rundt 180 GWh/år i tapt produksjon vil reduseres til om lag 20 GWh/år.

NVE anbefaler at det gis ny konsesjon til eksisterende reguleringer og at det gis tillatelse til flere nye overføringer. Under følger de fem største.

Åbødalsvassdraget

Overføringen fra Åbødalen vil gi ca. 105 GWh til lav utbyggingskostnad. Området ved Buer har viktige naturkvaliteter, men NVE mener at miljøulempene kan reduseres gjennom avbøtende tiltak og foreslår blant annet minstevannføring på totalt 800 liter/sek. Dette vil også sikre en tilfredsstillende vannføring i den lakseførende delen av vassdraget.

Det er store interesser knyttet til Langfossen når det gjelder opplevelsesverdi og turisme. NVE går inn for at Langfossen ikke bør utnyttes til kraftproduksjon. Foto: Tor Brekke

NVE vurderer fordelene som større enn ulempene og anbefaler derfor at det gis tillatelse til overføringen. På bakgrunn av Sauda kommunes anbefaling foreslås det at overføringstunnelen til Slettedalsvatnet drives fra tverrslag ved Buer.

Lingvang- og Tengesdalsvassdragene

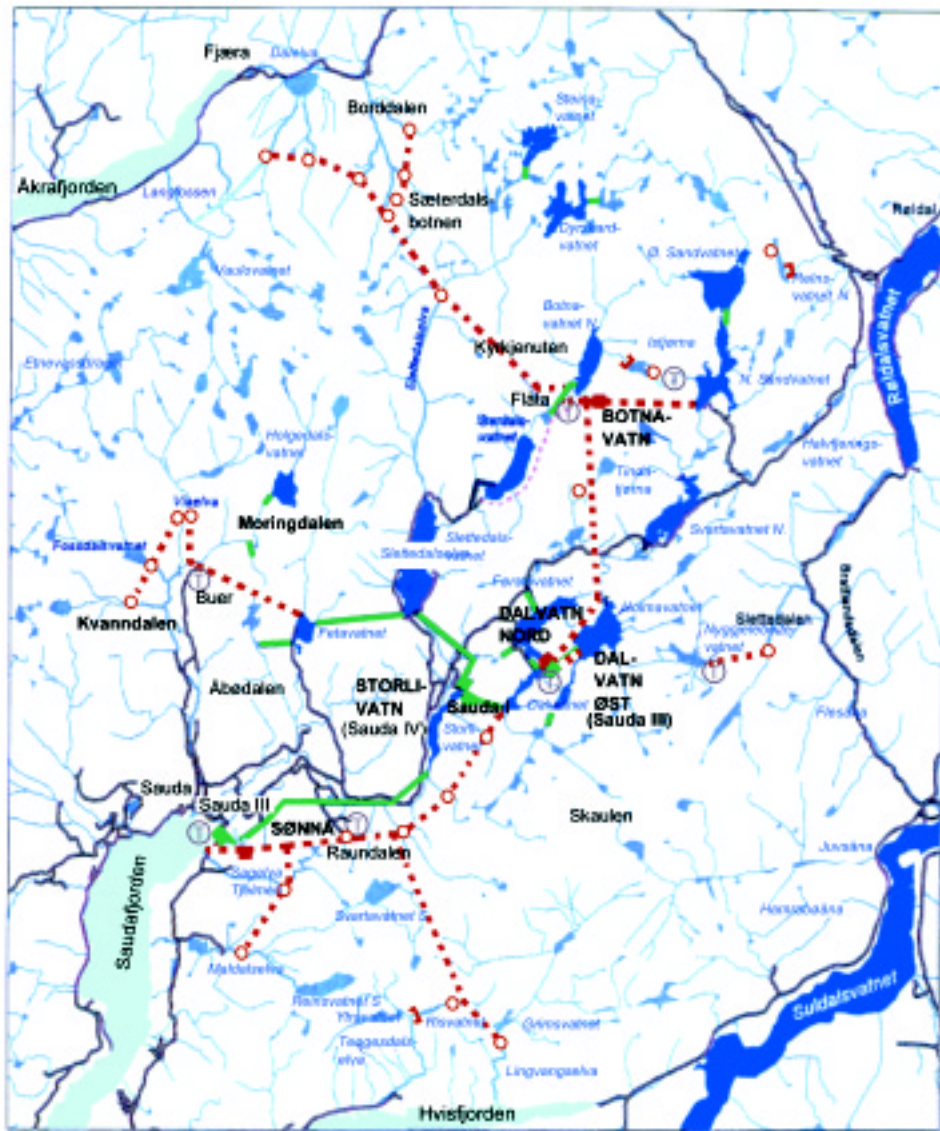
Overføring av Lingvang- og Tengesdalsvassdraget gir totalt 138 GWh til lav utbyggingskostnad. Viktige verdier i tilknytting til Lingvangselva kan tas vare på ved å innføre krav om minstevannføring. NVE forslår minstevannføring om sommeren som tilsvarer dagens vannføring i tørre perioder. Det er også foreslått minstevannføring i vintersesongen. Med disse tiltakene mener NVE at fordelene er større enn samlede skader og ulemper og går inn for at overføringene tillates.

Maldalselva og Sagelva

Overføring av Maldalselva og Sagelva gir 87 GWh til lav utbyggingskostnad. NVE vurderer ulempene til å være små sammenlignet med fordelene dersom det gjennomføres avbøtende tiltak i Sagelva. Det er foreslått minstevannføring og terskelbygging som vil sikre brukerinteressene ved hytteområdet ved Tjelmen og en viss vannføring i Sagfossen. NVE anbefaler derfor at overføringene tillates.

Nordoverføringen

NVE mener det er så store interesser knyttet til Langfossen når det gjelder opplevelsesverdi og turisme at Vaulovassdraget med Langfossen ikke bør utnyttes til kraftproduksjon i noen del av året. Vassdraget er allerede vernet i sommeresongen. NVE vil heller ikke anbefale overføring av Saltåna av hensyn til inngrepsfrie naturområder i indre Etnesfjell og karakteren av urørthet i området ved Vaulovassdraget og Saltåna. Etter en samlet vurdering av fordeler og ulemper mener NVE at det bør gis tillatelse til den resterende del av nordoverføringen som gir 160 GWh. Den er en forutsetning for byggetrinn 2 som representerer rundt 375 GWh ny kraft. NVE forutsetter at det gjennom detaljplanleggingen legges vekt på naturtilpasning av fysiske konstruksjoner og minimalisering av konflikter med turiststien som passerer Simlebu. Likeledes forutsettes at det slippes minstevann-

føring i Slettedalselva og Sagelva i Etne for å avbøte de viktigste miljøulempene.

Slettedalselvi

Overføring av Slettedalselvi i Odda til Nyggjelebeitevatnet gir 45 GWh til gun-

stig utbyggingskostnad, og NVE mener at dette mer enn oppveier miljøulempene. NVE anbefaler derfor at det gis tillatelse til overføringen.

Miljømessige forhold

Skaulenområdet og indre Etnesfjell

NVE er klar over de store verdiene for miljø og friluftsliv som er knyttet til Skaulenområdet og indre Etnesfjell. Planene vil imidlertid ikke medføre inngrep inne i Skaulenområdet, kun små tekniske inngrep i randsonen, som allerede er berørt av ulike tekniske inngrep. Virkningen kan i stor grad reduseres ved minstevannføring og andre avbøtende tiltak. Ved å ta Langfossen og Saltåna i Etne ut av planene, vil de viktigste verdiene i indre Etnesfjell bevares urørt.

Søker

Konsesjonssøknaden er fremmet av Saudaprojektet. Det er Elkem ved AS Saudafaldene og Sunnhordland Kraftlag AS som står bak. Rettighetene i Storelvvassdraget tilhører i hovedsak Statkraft, men er av Stortinget leiet ut til Saudaprojektet fram til 2030. Rettighetene i Lingvang/Tengesdalsvassdraget er av Sunnhordland Kraftlag AS.

Storelva

NVE har i behandlingen lagt til grunn at vi ønsker å bedre landskapsopplevelsen og forholdene for fisk i Storelva. I dag er elva svært tørr i perioder, og det er ikke krav om minstevannføring. Med NVEs forslag til minstevannføring og mulighet for kalking vil forholdene for fisk og muligheten til å etablere et attraktivt fiske i vassdraget bli vesentlig forbedret.

Minstevannføring

NVEs forslag til minstevannføringer vil gi et samlet produksjonstap på ca. 90 GWh/år, som er en økning på ca. 30 GWh i forhold til søkers forslag.

Næringsfond

Det er inngått en avtale mellom Sauda-prosjektet og Sauda og Odda kommuner om en utbyggingsavtale. Dersom kommunene går inn for den omsøkte utbyggingen, vil det bli utbetalt et næringsfond med en ramme på 90 millioner kroner som er planlagt brukt til samferdselstiltak.

Dette forutsetter at det blir gitt en konsesjon som i vesentlig grad ikke endrer prosjektets størrelse eller lønnsomhet. I tillegg er utbygger forpliktet til å legge forholdene til rette for at lokale vareleverandører og tjensteytere kan komme i betraktning ved tildeling av oppdrag.

Foto: Fjellanger Widerrøe

Sauda

Sauda er tuftet på energiproduksjon og bruk av energien i industrivirksomhet. Etableringen og framveksten av industrisamfunnet Sauda startet for fullt tidlig i forrige århundre, ca. 1914, med vannkraftutbygging og etablering av smelteverksindustri. I dag er Sauda en utpreget distriktskommune med negativ befolkningsutvikling over mange år. Kommunen har den eldste befolkningen og størst

arbeidsledighet i Rogaland. Betydningen av prosjektet vil være svært positiv for både Saudasamfunnet og regionen. Også nasjonalt vil det få stor betydning med investeringer på ca. 2,3 milliarder kroner og en økt krafttilgang på ren og fornybar kraft på omkring 1 TWh. Total utbyggingstid er beregnet til omkring åtte år og vil gi en direkte sysselsetting på 1300 årsverk.

Kommunene er blitt enige om en fordeling som gir Sauda 81 millioner kroner, mens Odda får ni millioner kroner. NVE

foreslår i tillegg et næringsfond til Suldal og Etne kommuner på henholdsvis åtte og tre millioner kroner.

NVE har foretatt flere befaringer i Saudaområdet. Her ser vi f.v. vassdrags- og energidirektør Agnar Aas, medlem av vernegruppa Jarle Lunde og prosjektleder Ståle Lunde fra Aktieselskapet Saudefaldene. De er avbildet foran Flesåna, hvor det fortsatt vil renne vann. Foto: Dag Norum, NVE

Kraftsituasjonen

Elforbruket i Norge har de siste årene steget sterkere enn tilgangen på ny produksjonskapasitet. Dette har gitt et klart underskudd i kraftbalansen, også om vi regner med år med normale nedbørsforhold. I dag er produksjonssystemet bygget ut til en gjennomsnittlig årsproduksjon på rundt 119 TWh, mens forbruket, korrigert til normale temperaturforhold er på om lag 125 TWh. NVE frykter et økende gap mellom produksjon og forbruk, og det er knyttet betydelig usikkerhet til innfasing av alternative energikilder og importmuligheter. Ved vurdering av nye prosjekter, legger NVE stor vekt på hensynet til kraftbalansen og framtidig leveringsikkerhet.

I vurderingen av Saudaprojektet har NVE lagt vekt på at søknaden gjelder opprustning og utvidelse som gir et betydelig bidrag til kraftbalansen. NVE legger vekt på at prosjektet innebærer en vesentlig bedre utnyttelse av tidligere utbygde vassdrag og at overføring av nye vassdrag bidrar til effektiv energitilgang som vil ha vesentlig betydning for kraftoppdekningen. I St. meld. 37 er det fremhevet at det skal tas økt hensyn til miljø i forvaltningen av vannkraftressursene. Det er samtidig fremhevet at ny vannkraft kan bidra betydelig til kraftfornyning og kraftoppdekning med vekt på opprustning/utvidelsesprosjekter.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er et direktorat under Olje- og energidepartementet med ansvar for å forvalte landets vann- og energiresurser.

NVE skal sikre en helhetlig og miljøvennlig forvaltning av vassdragene, fremme en effektiv kraftomsetning og kostnads- effektive energisystemer og bidra til en effektiv energibruk.

NVE har en sentral rolle i beredskapen mot flom og vassdragsulykker og leder den nasjonale kraftforsyningsberedskapen.

NVE er engasjert i FoU og internasjonalt samarbeid innen sine fagområder. NVE er nasjonal faginstusjon for hydrologi.

Informasjon fra Norges vassdrags- og energidirektorat

Fakta-ark nr. 2 2002

Sauda III kraftverk: Kraftverket er foreslått nedlagt, men bevart som kulturminne. Foto: Dag Norum, NVE

Alternativ 2000

Vernegruppa for Saudavassdraga har foreslått Alternativ 2000 som inkluderer overføring av Slettedalselvi i Odda, men som forøvrig ligger innenfor eksisterende utbyggingsområde. Alternativet vil gi ca. 450 GWh/år ny kraft og en økning i effekt på ca. 200 MW. Dette er noe under halvparten av det som følger av NVEs forslag. NVE har lagt vekt på at anbefalingen til opprusting og utvidelse gir en vesentlig bedre kraft- og effekttilgang med akseptable virkninger. NVE har også lagt vekt på at søker mener at et vesentlig element i Alternativ 2000 ikke er økonomisk interessant.

Fakta

Norges vassdrags- og energidirektorat

Hovedkontor

Middelthunsgt. 29 Postboks 5091
Majorstua 0301 Oslo
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
Internettadresse: www.nve.no

Region Midt-Norge (RM)

Trekanten, Vestre Rosten 81,
7075 Tiller
Telefon: 72 89 65 50
Telefaks: 72 89 65 51
E-postadresse: rm@nve.no

Region Nord (RN)

Kongensgate 14-18
Postboks 394, 8505 Narvik
Telefon: 76 92 33 50
Telefaks: 76 92 33 51
E-postadresse: rn@nve.no

Region Sør (RS)

Anton Jenssens gate 5
Postboks 2124, 3103 Tønsberg
Telefon: 33 37 23 00
Telefaks: 33 37 23 05
E-postadresse: rs@nve.no

Region Vest (RV)

Naustdalsvn. 1b
Postboks 53, 6801 Førde
Telefon: 57 83 36 50
Telefaks: 57 83 36 51
E-post: rv@nve.no

Region Øst (RØ)

Vangsveien 73
Postboks 4223, 2307 Hamar
Telefon: 62 53 63 50
Telefaks: 62 53 63 51
E-postadresse: ro@nve.no

Ansvarlig: Informasjonsdirektør
Sverre Sivertsen
Fagansvarlig: Rune Flatby